

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма «Польська мова і література,
англійська мова, переклад»

Спеціальність В11 Філологія
Спеціалізація В11.033 Слов'янські мови та література (переклад включно),
перша польська

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
загального та германського мовознавства
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Загальне мовознавство
Викладач (-і)	доцент Воробець Олексій Дмитрович
Контактний телефон викладача	+380979902159
E-mail викладача	oleksii.vorobets@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ECTS, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: 2 години на тиждень (вівторок 13:30 год., 410 ауд.). Консультації у режимі онлайн за попередньою домовленістю: https://us04web.zoom.us/j/5692917875?pwd=UU1scGpFSEo0OWZQb0dxRFB0YWVWLQT09
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом вивчення навчальної дисципліни</u> «Загальне мовознавство» є: системне осмислення мови як універсального засобу комунікації та складної багаторівневої структури, що вивчається у межах філології. Курс є завершальним і узагальнюючим у системі мовної підготовки студентів філологічних факультетів та покликаний інтегрувати знання, здобуті у попередніх пропедевтичних курсах («Вступ до мовознавства») і спеціальних дисциплінах. У центрі уваги – мовознавство як наукова система знань про мову, його методологічні засади, напрями та школи, а також фундаментальні й прикладні дослідження мови. Зміст дисципліни охоплює: - місце мовознавства в системі філологічних наук; - предмет мовознавчого дослідження; - методологію науки про мову та її гуманітарний вимір; - теорію й практику застосування здобутків мовознавства; - провідні напрями розвитку та наукові школи в галузі мовознавства. Таким чином, курс «Загальне мовознавство» формує цілісне уявлення про лінгвістику як фундаментальну гуманітарну науку, її сучасні теоретичні здобутки, прикладні можливості та перспективи розвитку.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою вивчення навчальної дисципліни</u> є: формування у студентів цілісного уявлення про мовознавство як науку, її предмет, методи, основні напрями і школи, а також забезпечення здатності застосовувати отримані знання для аналізу мовних явищ і розуміння ролі мови у суспільстві та культурі. <u>Основними цілями вивчення навчальної дисципліни</u> є: - Ознайомити студентів з історією становлення та розвитку мовознавства як науки, його місцем у системі філологічних дисциплін. - Розкрити предмет мовознавчого дослідження та його взаємозв'язки з іншими гуманітарними й природничими науками. - Сформуванню знання про методологію мовознавства, основні підходи, напрями та школи у світовій та слов'янській лінгвістичній традиції. - Забезпечити розуміння фундаментальних і прикладних завдань мовознавства, його ролі у розвитку міжкультурної комунікації та інформаційного суспільства. - Розвинути здатність критично оцінювати мовні теорії та застосовувати їх для аналізу конкретних мовних явищ. - Сприяти формуванню професійної культури філолога, орієнтованої на наукову об'єктивність, академічну доброчесність та готовність до подальшої дослідницької діяльності.	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
 ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
 ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.
 ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.
 ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові (спеціальні) компетентності:

- ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.
 ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
 ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

Програмні результати навчання:

- ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною (польською та англійською) мовами.
 ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.
 ПРН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.
 ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
 ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
 ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/ Вибіркова
2	B11 Філологія B11.033 Слов'янські мови та література (переклад включно), перша польська	1	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Тема 1. Мовознавство як наука. загальне мовознавство як навчальна дисципліна. 1.1. Предмет мовознавства. Зміст і основні завдання	2	2	10

загального мовознавства. 1.2. Місце мовознавства в системі наук. 1.3. Прикладне мовознавство. 1.4. Загальне мовознавство і його взаємозв'язок зі спеціальними та галузевими лінгвістичними дисциплінами. 1.5. Основні етапи становлення мовознавства як науки. 1.6. Сучасні напрями та перспективи розвитку мовознавчих досліджень.			
Тема 2. Мова і суспільство. 2.1. Природа, сутність і функції мови. 2.2. Соціальна зумовленість мовних явищ. Поняття про мовну норму. 2.3. Мова як засіб соціальної, національної і культурної ідентичності. 2.4. Соціолінгвістика.	2	4	10
Тема 3. Мова і мислення. 3.1. Проблема співвідношення мови і мислення. Менталістика як наука, що вивчає взаємозв'язки мови, мислення і свідомості. 3.2. Психофізичні основи зв'язку мови і мислення. Нейролінгвістика. 3.3. Роль мови у процесі пізнання.	2	4	10
Тема 4. Мова і мовлення. 4.1. Мова і мовлення як два аспекти мовної діяльності. 4.2. Одиниці мови і мовлення на всіх рівнях мовної системи, їх співвідношення. 4.3. Сучасні уявлення про співвідношення мови і мовлення. 4.4. Психолінгвістика – наука про мовну діяльність.	2	2	10
Тема 5. Семантика. 5.1. Зародження лексичної семантики як науки. 5.2. Основні етапи розвитку семантичних досліджень у світовій та слов'янській лінгвістиці. 5.3. Поняття значення і смислу: підходи та трактування. 5.4. Полісемія, омонімія та синонімія як семантичні явища. 5.5. Сучасні напрями розвитку семантики: когнітивна, прагматична, комп'ютерна семантика.	2	2	10
Тема 6. Постструктуралістичне мовознавство. (Мовознавство на сучасному етапі) 6.1. Передумови виникнення постструктуралізму: критика класичного структуралізму. 6.2. Основні ідеї постструктуралістичного підходу до мови. 6.3. Роль дискурсу та інтертекстуальності у мовознавстві. 6.4. Мова як відкрита, динамічна та багаторівнева система. 6.5. Деконструкція тексту: Ж. Дерріда та її вплив на	2	4	10

мовознавство. 6.6. Мішель Фуко: дискурс і влада, мовні практики. 6.7. Постструктуралістичні підходи у літературознавстві та лінгвістиці. 6.8. Рецепція постструктуралізму у слов'янському мовознавстві. 6.9. Сучасні напрями розвитку мовознавства: когнітивна лінгвістика, соціолінгвістика, прагмалінгвістика. 6.10. Перспективи розвитку лінгвістики в умовах цифрової епохи та впливу штучного інтелекту.				
ЗАГ.		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – екзамен. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (http://surl.li/sveiyt). Оцінювання здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів – 100. Загальні 100 балів включають: 25 балів за практичні заняття; 20 балів за самостійну роботу (презентаційний проєкт – 10 балів, індивідуальне завдання – 10 балів); 5 балів за контрольну роботу; 50 балів за екзамен. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів. Здобувач вищої освіти може отримати додаткові бали в межах неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих тем (але не більше 10 балів) відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (http://surl.li/vvwxlh).			
Вимоги до письмової роботи	Контрольна робота – 5 балів. Самостійна робота – 20 балів.			
Семінарські/практичні заняття	Максимальна оцінка – 100 балів			
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50% завдань під час вивчення навчальної дисципліни. При виставленні підсумкової оцінки враховуються навчальні досягнення здобувачів вищої освіти (бали), набрані за виконання всіх видів робіт під час поточного контролю, а також бали за результати неформальної освіти (http://surl.li/vvwxlh).			
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма здачі – комбінована (усна, письмова).			
7. Політика навчальної дисципліни				
Письмові роботи. Виконання письмових робіт у процесі вивчення навчальної дисципліни є обов'язковим для всіх здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Інформація щодо результатів тестування, виконання індивідуальних / групових робіт, презентації результатів самостійної роботи, загальна оцінка змістового модуля в цілому надається кожному здобувачеві вищої освіти індивідуально, що відображено в електронному журналі. Неприпустимими є плагіат та списування. Інформація щодо оцінки виконання індивідуального завдання надається здобувачеві освіти після представлення результатів виконання роботи. Результати виконання індивідуального				

творчого завдання надаються згідно з розкладом практичних занять.

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на основі положень нормативно-правових документів та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<http://surl.li/vystzz>), Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<http://surl.li/fhjkljz>), Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<http://surl.li/qwibaw>), Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<http://surl.li/lympni>).

Відвідування занять. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<http://surl.li/rokxqk>). Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<http://surl.li/sveiyt>).

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<http://surl.li/vvwxlh>).

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвофілософські нариси: монографія. Київ: ВЦ «Академія», 2009. 187 с.
2. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2011. 240 с.
3. Зіставно-типологічні студії: українська мова на тлі споріднених мов: монографія / за ред. акад. НАПН України В. І. Кононенка. Київ; Івано-Франківськ; Варшава, 2015. 316 с.
4. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Підручник. Вид. 3-тє, доп. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 464 с.
5. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства. Підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 424 с.
6. Куранова С.І. Основи психолінгвістики. Навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 208 с.
7. Лучик В.В. Вступ до слов'янської філології. Підручник. Вид. 2-ге, випр., доп. Київ: ВЦ «Академія», 2013. 344 с.
8. Предикат у структурі речення: монографія / за ред. акад. НАПН України В. І. Кононенка. Київ; Івано-Франківськ; Варшава, 2010. 408 с. <https://surl.li/cc/otrbxl>
9. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 711 с.
10. Супрун Л.В. Загальне мовознавство. Практичні заняття, самостійна робота. Навч. посібник. Київ: Знання, 2012. 335 с.
11. Gołąb Z. O pochodzeniu Słowian w świetle faktów językowych. Kraków, 2004. 405 s.
12. Kononenko I. Język ukraiński i polski: studium kontrastywne. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2012. 808 s.
13. Tokarski R. Światy słowami: wykłady z semantyki leksykalnej. Lublin, 2013. 371 s.
14. Wierzbicka A. Semantyka: jednostki elementarne i uniwersalne. Lublin, 2006. 535 s.

Додаткові електронні ресурси:

1. <http://www.litopys.org.ua>
2. <http://www.mova.info>

3. https://www.pravopys.net4. https://ukr-mova.in.ua

Викладач
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри загального та
германського мовознавства

Олексій ВОРОБЕЦЬ